
Příliš snesitelná lehkost bytí profesora UK

Příliš snesitelná lehkost bytí profesora UK

Pracovní vytížení mi nedovolilo sledovat odezvy na [můj příspěvek z 19.12.2003](#) do časopisu *iForum*. Upřímně děkuji prvnímu neanonymnímu čtenáři, který se do diskuse na kolbišti jména „financování vědy a výzkumu na UK“ pustil. A není to persóna ledasjaká.

Děkuji pane Hample za přečtení a [následnou reakci](#), která jistě vznikla z upřímné pohnutky popsat situaci, jak ji vidíte svými očima. Ač s Vašimi názory téměř ve všech případech, které jste z Vašeho pohledu argumentačně rozvedl, nesouhlasím, děkuji přinejmenším za zájem o vyvolání diskuse k podobě GAUK a financování vědy a výzkumu na UK. Té je žalostně málo a je třeba. Nenechte se ovšem mýlit, že jsou moje představy a názory ojedinělé. Zdaleka ne. Pouze jsem neztratil zájem je veřejně vyslovovat a nejsem ve své vědecké existenci na UK závislý. To je výborná kombinace, která mi dává výhodu ve svobodě vyjadřování, kterou řada mých kolegů (doutfající ve vědecký postup, závislý na takových jako Vy) nemá. Historie našťěstí dává za pravdu mě.

Jsem pro to, aby se na půdě UK jednalo s plnou úctou k cizím názorům, ale nesmiřitelně osobně. Proto i tento příspěvek bude z velké části namířen vůči použitým argumentacím pana Hampla. V žádném případě není mým zájmem zpochybňovat vědeckou nebo lidskou integritu autora komentáře k mému příspěvku. Jde mi o konstruktivní analýzu hluboce zkaženého a především nefunkčního systému financování vědy a výzkumu na UK, kterého je, jak konečně pan Hampl přiznal, ať chce nebo ne, sám představitelem.

Nebudu komentovat a rozvádět Váš první odstavec. Myslím si, že jako demonstrace propojení Vaší osoby se stávajícím systémem to jednou a přebohatě stačilo. Posouzení ve všech ohledech nechávám na čtenářích.

Zásadní neshoda mezi námi panuje v otázce míry a podstaty financování aplikovaného výzkumu. Pokud nepovedeme diskusi směrem k dogmatickému výkladu, co je nebo není aplikovaný a základní výzkum (z pohledu ideji, z pohledu nařízení vlády atp.), z Vašich řádek plyne, že žijete ve světě, kde se základní výzkum (nakonec) vždy vyplatí. V tomto směru Vás pragmatismus neopouští. Uvědomte si, že většina velkých objevů současnosti (viz třeba Vám jistě oborově blízké priony) nevznikla soustavným základním výzkumem, toho typu, který se provádí na UK, ale z pohnutek ryzího badatelství, ovšem mnohem častěji požadavků praxe (např. metoda NMR, abych po Vašem příkladu používal tytéž kalibry), která si následně vynutila hledání řešení, které ovšem také vyžadovaly hlubší výzkum problematiky (= základní výzkum) atd. A to v žádném případě nebyly „továrny na publikace a nekonečný výzkum“, zde bych se ale již s citátem prof. Neubauera opakoval a já nechci být nudný.

ČR je prohospodařená a úděsně spravovaná země. Nemá dostatek prostředků na financování zbytečného výzkumu a rozmarů nebo neschopnosti zdejší vědecké „elity“. Koneckonců statistiky poměru podpory aplikovaného výzkumu a vývoje v ČR a v západní Evropě jsou téměř reciproční. Na tento argument jste samozřejmě ve své reakci nereagoval. Nechci kádrovat cizí vědeckou činnost, na to máme oborové komise GAUK. Sázím na individuální zodpovědnost a prestiž každého vědce, aby zvážil, kolik prostředků do něj stát vložil a s jakým efektem. Musí se najít obecný zájem pěstovat v budoucí generaci vědců (nejen) UK prvek prestiže nikoliv z počtu publikací a funkcí v komisích a radách, nýbrž hmatatelných výsledků, jejichž výsledkem je konkrétní produkt lidské činnosti s konkrétním využitím. Toto v ČR a jmenovitě na UK výborně fungovalo ještě v 50. letech minulého století (např. v chemii výzkum chelatometrických indikátorů a komplexometrie, polarografie, později iontově selektivní elektrody atp.). Každý budoucí vědec musí mít přirozenou ambici postavit se před plátce daní ze ziskového sektoru a říci: „to a to jsem prostřednictvím právě třeba tvých daní mohl přispět vyzkoumat“. A pokud si myslíte, že plátce daní zaujme deset publikací v impactovaných časopisech, můžeme se domluvit, rád Vás v podnikatelské sféře uvedu. Jsem přesvědčen, že zde by Vás pragmatismus tvářil v tvář realitě rychle opustil.

Ačkoliv USA nejsou mým vzorem v žádné oblasti (snad kromě striktního uplatňování anglosaského způsobu výkladu práva), bývají mi mnoha oponenty v různých případech konkrétního financování toho či onoho výzkumu, dávány za příklad. Není to tak dlouho, co proběhly médii výsledky prestižní ankety podpory vědy a výzkumu v USA a byla pro srovnání i podobná data získaná od respondentů z ČR. Odhlédnu-li z diametrálně rozdílné sociální i geopolitické situace

obou zemí, jsem hluboce přesvědčen, že skutečnosti, které následně přední čeští vědci v médiích označili za příčiny tak tristního výsledku, nejen že nejsou příčinou, ale pramenily z absolutní neschopnosti sebereflexe. Abych připomněl, o co šlo. Bylo veřejnosti vysvětleno, že čeští vědci mají především problémy s medializací (výsledků) své činnosti. Až se budou v médiích více demonstrovat výsledky a význam české vědy, obraz se rychle změní. A média čekají. Občas probleskne nějaká (absurdní) senzační zpráva typu definitivního léku na rakovinu (ovšem, co čert nechtěl, výzkum soukromé akciové společnosti), která končí jejím velkým relativizováním. Stále čekám, až se objeví v tisku zpráva, že 50 miliard ročně vkládaných do GAUK přineslo to a to (a záměrně nemluví o ostatních prostředcích na rozvoj vědy a výzkumu na UK). Situace je bohužel vážnější. Buďme rádi (!), že plátcí daní vzhledem k nezájmu médií (naštěstí?) nevědí (a zřejmě ani nechtějí vědět při zkušenostech se státními institucemi a jejich správou), jak se s jejich daněmi nakládá.

Vědec svádí celý život boj se státem o svobodu bádání. Stát s vědcem naproti tomu boj o uplatňování výsledků bádání v praxi. Takových výsledků, které znamenají pro stát přímou, zdůrazňují, přímou návratnost. Vybancování tohoto systému, to je nepsaná úmluva mezi financovatelem, tedy státem, a vědcem. Ve firemním výzkumu (= praxi) to je jednoduché. Tam se o korekci základního výzkumu (divil by jste se, kolik se ho provádí za absentovaný smysluplný základní výzkum např. na UK) přepečlivě stará firma. Vědci státních institucí ale jaksi pozapomněli, že tato úmluva platí i pro ně. Nezávisle na tom, že tady ten, kdo řídí výzkum, fyzicky neexistuje, popř. je velmi virtuální. Navíc rychle zjistili, že existují účinné triky, jak tuto virtualitu ještě podtrhovat. Zařídili si to navíc tak, že to nejprimitivnější, co lze, tedy sepsat stat' o výsledku práce, elegantně zaměnili za výsledek a nastavili mechanismy přidělování prostředků tak, aby byly tyto „výsledky“ obecně přijímanou a přijatelnou normou, kterou společnost musí akceptovat. Zatím jim to prochází.

Naprosto úsměvně, takřka směšně, působí okřídlená argumentace významu základního výzkumu. Svědčí o autorově naprostém nepochopení celého principu podpory vědy a výzkumu obecně. Jak příznačné, jak smutné. Za prvé – přestaňte probíhat používat argumenty typu „DNA“. Jsem přesvědčen, že by Watson na GAUK nedostal ani korunu, stejně jako se vysmívali/podráželi nohy objeviteli prionů a desítkám a stovek badatelů před nimi. To byli ovšem opravdoví badatelé. Nikoliv producenti publikačních smrtí. Ukažte mi dále podobný aktuální výsledek základního - podtrhuji základního - výzkumu v ČR. Že jednou přijde a bude doceněn? Schovávat se argumentačně za Watsonův objev, to je přinejmenším důkaz absence jiných argumentů a napadá mě ještě ledasčeho jiného. Za druhé – nikdy jsem neřekl, že základní výzkum nemá smysl. Kouzlo základního výzkumu je v tom, že umožní jednak badateli neomezenou svobodu bádání a dále z výsledků je živ jak vývoj, tak aplikovaný výzkum. Co v ČR chybí je především koordinace a zájem o tuto koordinaci. Vědci produkující základní výzkum na UK jsou obvykle hluboce přesvědčeni o značném významu své práce. Chybí pokora a kontakt s realitou. UK a GAUK ke změně nevolá, sám jste to koneckonců, pane Hample, ve svém komentáři v řádcích i mezi řádky více než jasně řekl.

Opravdu jsem se ale zasmál, jak účelově (a protichůdně) jsou používány přívlastky u definice finanční náročnosti základního a aplikovaného výzkumu. Anonym v komentáři k mému prvnímu příspěvku poznamenal, že drahý je aplikovaný výzkum. Vy, pane Hample, tvrdíte, že je drahý základní výzkum. Tak jak to tedy je? Odpovím sám. Jediný drahý výzkum totiž není ani aplikovaný ani základní, nýbrž takový, kde je nulový dopad v možné návratnosti vynaložených prostředků na jeho podporu. Mohu s klidným svědomím napsat rovnítko – například výzkum produkováný ve většině pracovišť UK.

Jak by tedy takový model financování vědy a výzkumu v modelu oponentských posudků, poněkud rozvedeno proti minulému příspěvku, na UK mohl fungovat? Základní výzkum by měl mít podmínku (financování) v kontaktu s producentem aplikovaného výzkumu nebo vývoje. Dále by měla být ustanovena vysoká diferenciace mezi finančním prostředky pro ryzí základní výzkum a naproti tomu jeho kombinace s aplikovaným výzkumem, popř. vývojem. Tím by se žadatelé velmi motivovali, aby hledali aplikace. Kontrola ? U aplikovaného výzkumu a vývoje je to hmatatelný výsledek (= výrobek, zavedení do praxe, technologie atp.) A diferenciace mezi obory ? Jistě. Je logické, že psycholog nemůže, byť bych mu ty prostředky ze srdce přál, požadovat prostředky na aplikovaný výzkum ve výši 1000 tis. Kč ročně (stále mluvím o přímých nákladech na řešení). V chemii to je částka ovšem přiměřená. Řešitel si v tomto modelu musí být ovšem velmi jistý, že produkt opravdu řešením vznikne. Tento model pracuje na principu *examinace a posteriori*. Jinými slovy, by jeho zavedení v důsledku většinou znamenalo, že by projekty byly podávány, s ohledem na minimalizaci rizika, až po dokončení fyzického řešení. To je výrazná nevýhoda, ovšem pouze zdánlivá. Neporovnatelnou výhodou je jistota, že výsledek, na který stát vynaložil onen milion korun ročně, opravdu spatří(il) světlo světa. Hlavní výhodou tohoto modelu by byla bohatá podpora projektů, které by znamenaly návratnost investic. Ušetřilo by se ovšem také na složitém oponentním řízení (alespoň u části projektů) a zvýšila by se objektivita. V tomto modelu je také stanoveno procento podpory tohoto vývoje ze stany aplikanta, popř. výrobce a umožněno i částečné jiné než finanční plnění závazků vůči spolufinancování projektu (materiál, výrobní síly, pracovní síly). Důsledky takového modelu by byly pozitivní pro společnost (= ČR) a velmi očistné (= blahodárné) pro rozvoj vědy a výzkumu na UK. Uplatnili by se pouze schopní kvalitního a přínosného výzkumu, pro rozvoj pracovišť by tento výzkum přinesl značné prostředky. Po takovém směřování UK bohužel není poptávka ...

Stále ovšem hovoříme o modelu z větší části oponentským, jehož jsem výrazným odpůrcem a žádné odkazy na zahraničí, kde to všechno báječně funguje (to ovšem ve Švédsku důchodový systém také), mě nemohou přesvědčit, že hlavním úmyslem, proč je stávající oponentský model aplikován v ČR, je snaha o účelové přerozdělování financí do vybraných kapes a pracovišť na základě pochybných klíčů a praktik.

Model examinace *a priori* považuji za nejhorší možnou variantu ve stávající situaci. To je současnost. Problémy s posudky, problémy s oborovými radami, problémy s objektivitou, nastavením financování a nakonec i dopady řešení. Již jsem to rozvedl, zájemce odkazuji na svůj [první příspěvek](#) na toto téma.

Uvedl jste k modelu absolutního zveřejnění, že „tak to v celku (nyní) je“. Ne, opravdu není a nechápu, jak můžete stávající GAUK vůbec přirovnat k modelu, který jsem naznačil. Strohé výsledky řešení na webu GAUK, popř. sborník, neobsahují to základní. Proč byl ten či onen projekt vybrán, jak hospodařil s prostředky a proč ten či onen projekt vybrán nebyl. Včetně oponentských posudků. To, co nyní panuje, pokládám za akademický klientelismus *par excellence*. Mám pocit, když čtu Vaše řádky, že snad pracujeme každý na jiné UK. Pokud je však situace v oborové radě, kde zasedáte, naplněním ideálu vědecké etiky a objektivitu, věřte, že moje zkušenost s oborovou radou chemie je zcela rozdílná. Také když čtu Vaše řádky, kde popisujete mechanismy při rozdílnosti posudků, které uplatňujete v praxi, nezlobte se, ale běhá mi mráz po zádech. Toto je exemplární příklad „objektivity a odborného výběru“ v režii establishmentu UK.

Přesto jsem přesvědčen, že ani jeden z těchto modelů nedosahuje kvality plně statistického modelu. Trochu mojí ideu tohoto modelu rozvedu. V úvodním příspěvku bylo vše nastíněno velmi ve zkratce a spíše jsem čekal, že případní kritici budou mít zájem se s mojí vizí blíže seznámit. Nestalo se tak.

Tento model má vysoké možnosti variability. Daleko nejvyšší. Je řada možností, jak finance předem uskupit (tématické okruhy, typy výzkumu, typy projektů, žádné dělení), jak omezit možnosti podávání počtu projektů na osobu (počet, pracoviště, atp.), jak finance rozdělit ekonomicky (co lze nakupovat), jak kontrolovat výsledky (posudky, bez posudků, pouze kontrola hospodaření) a několik dalších atributů.

Začnu od modelu, který považuji za naprosto nejjednodušší a také disponuje nejvyšší mírou transparentnosti. Podat si může každý vědecký pracovník a každý student (PhD a Mgr) jeden projekt ročně. Na každou osobu je stanoven limit výše, nezávisle na skutečnosti, zda je to výzkum základní nebo aplikovaný a nebo vývoj (ale lze změnit, tím se však řízení komplikuje). Využívání financí kontrolují katedry řešitelů. Po vyřešení je povinen řešitel popsat zprávu o řešení a hospodaření (pod sankcí). Za ideální stav považuji možnost požadovat pouze prostředky typu přímé náklady řešení (materiál, služby výrobní a nevýrobní povahy), nikoliv vybavení kanceláře, cestovné, náklady na prezentaci výsledků, literaturu atp. Tyto náklady by hradily katedry z provozních výdajů. S tím souvisí i moje odpověď na Vaši skepsi v argumentu, že by některá pracoviště neprodukovala kvalitní výzkum. Obávám se, že nyní ho neprodukují také a rozdíl mezi současným systémem a mnou navrženým modelem je takový, že v mnou navrženém modelu (postupně) dojde na každého zájemce a každý má možnost provádět kvalitní výzkum a to takový, který on sám (viz priony) pokládá za kvalitní. Nikoliv, který za kvalitní označí samozvanec v oborové radě. Ve Vašem (= stávajícím systému) se na financování ze strany GAUK na zájemce o neotřelý kvalitní výzkum dostane pouze za všech možných okolností, jen ne z důvodu vědecké kvality projektu. A to je pořádný rozdíl! Připomínám, že zcela odpadá oponentní řízení a nebyl by třeba byrokratický aparát GAUK (úspora několik set tisíc ročně = jeden pěkný projekt aplikovaného výzkumu ročně). Samy katedry by měly najít interní mechanismy, jak vědeckou činnost svých pracovníků podporovat a kontrolovat.

Je mnoho dalších variant, které tento model nabízí.

Co se objemu dotace na GAUK týče, jsem za stávajícího systému pro rovnoměrné rozdělení celého objemu 50 mil. Kč mezi fakulty. Naše fakulta vesměs produkuje marginální vědecký výzkum (zřejmě mě budou nenávidět i kolegové z vlastních řad), je pověštná, až na několik výjimek, nulovou vědeckou potencií. Pokud se ovšem najde někdo, kdo chce tento trend změnit a přinese téma atraktivnější a nosnější (a především z našeho pohledu ideálně kombinující základní a aplikovaný výzkum), než řada prominentních pracovišť na UK, jsou jeho projekty, z hlediska financování ze zdrojů UK s pravděpodobností rovnající se jistotě, odsouzeny k zániku – a to není pouze moje hořká osobní zkušenost! To je pane Hample svědectví o systému, o Vašem systému, který nefunguje. A nevymlouvejte se na do nekonečna na politická rozhodnutí. Zkuste být upřímnější a řekněte: nemám odvahu s tím něco dělat a nebo – zřejmě pravdivěji – vyhovuje mi tento systém, mohu z něj výborně těžit a zatím se mi to vyplácí. Jde o to, zda se nechám událostmi unášet a nebo je ovlivňuji. To, co kritizuji, je právě stav, kdy se establishment UK přizívá na základě různých krátkodobých profitů na fungování a neměnnosti systému. A tváří se, že je vše v pořádku.

Váš pohled na výběr projektů k financování je, pokud uvěřím upřímnosti Vašich slov, ryze negativistický – za každou cenu zabránit, aby vědomě nebyl financován byť jediný grant s „negativním dopadem“. Proto byly nastoleny ony falešné a pokrytecké mechanismy, typu oponentů a oborových rad. Realita je bohužel přesně obrácená. Řeší se až příliš často projekty, které se u jiných agentur bez vhodného lobby nepodaří protlačit a nebo které jsou principiálně stupidní. A ještě se všichni, včetně Vás pane Hample, tváříte, že je všechno v pořádku, že je systém nastaven v zájmu odborně nejlepších projektů s nejvyšším dopadem. Ne, to skutečně není. Můj pohled je obrácený, pozitivistický – je to opravdu o způsobu uvažování. Může-li moje vize pomoci vyřešit jeden vysoce nadstandardní projekt, nechť je řešeno vedle pět stupidit. Je třeba ukazovat cestu mladým, kteří přijdou po Vás, po mě, kteří teprve odborně dozrávají na UK. Ti musejí vidět způsob, jakým směřem jít. Musejí mít možnost volby. A pokud ji dostanou, věřím, že si nevyberou Vaši alternativu, protože ta přináší krátkodobý profit na základě všeho možného i nemožného, jen ne odborné kvality. A to je možná uvažování Vás a Vaší generace. Přijetím těchto osobních postojů by se paralela uzavřela, další generace vědeckých pracovníků UK by byla ztracena. Většina mladých lidí, se kterými se setkávám, má samozřejmě mnoho slabin, ale jistě by upřednostnila jinou formu odborného růstu.

Celý problém našeho rozdílného vidění problematiky financování vědy a výzkumu na UK spočívá v tom, že Vy jste přesvědčený, že máte nezadatelné právo posuzovat, který projekt (= výzkum) je a který není kvalitní. A tomu přizpůsobujete prostředky. Čehož je odrazem např. GAUK. Je příznačné, jak si tím protiřečíte, když zároveň tvrdíte, že přínos (= kvalita) základního výzkumu se pozná až za mnoho let. Ovšem co tedy hodnotíte? Kvalitu slohového cvičení? Osobnost řešitele? Zkušenost oponenta s řešitelem? Vidíte, jak je Vaše konstrukce křehká, stačí se trochu více zamyslet. Ale ono to bolí, zejména, když dojdete k tak nečekaným závěrům, jako, že ten systém (a logika Vaší argumentace) asi není úplně v pořádku. Ne, ne, pane Hample ... To je zoufalá snaha ještě alespoň na chvíli legitimizovat vyčpělost tohoto systému financování vědy a výzkumu na UK, který dříve nebo později musí zaniknout, aby jste z něj ještě mohl nějakou dobu profitovat. Nakonec - vždy je tu možnost schovat se posléze za většinu a říci, že to tak dělali všichni, že? Oblíbená technika všech establishmentů ... Také zde mi historie dává za pravdu.

Stávající stav třech kategorií (A, B, C) je velmi výhodný pro lékařské fakulty a farmacii. Dovedu si také představit, jak k jeho prosazení došlo a podle jakých klíčů jsou finance rozdělovány. Pokud by se z Přírodovědecké fakulty vyčlenila „Chemická fakulta“, dostala by také jednu kategorii a odpovídající kvórum dotací? S tím souvisí také vysvětlení jednoho z odstavců mého původního textu, kterému nerozumíte. V současnosti jsou obrovské rozdíly mezi uznávanými náklady na řešení projektu a jednotlivými oborovými radami. Zatímco v oborech typu (!) pedagogika-psychologie si řešitel bohorovně uvede do požadavků notebook za 35 tisíc, mně stejně bohorovně seškrtná oborová rada chemie přímé náklady na řešení (tedy chemikálie), popř. oponent vytkne diferenci 3 tis. Kč v ceně zahraniční publikace za 300 Euro, ačkoliv difference cen téže publikace mezi různými dodavateli zahraniční literatury bývá až 25 %. Navíc, jen pro dokreslení - se zjistilo, že oponent zapomněl připočítat k ceně, kterou získal u vydavatele, clo a DPH, což byly ony 3 tis. Kč. Přesto to byl důvod k uvedení „nepřiměřených finančních požadavků“ a zamítnutí projektu z pozice oborové rady. Ne, opravdu si nedělám legraci, pravidelně si nechává celé naše pracoviště zasílat kopie oponentských posudků. Chci tím říci, že pokud by se GAUK uchýlil k podpoře především přímých nákladů na řešení (což může být laptop pouze pro konstruktéra hardware, popř. programátora a to ještě musí zdůvodnit proč nepoužije upravenější workstation za cenu poloviční) i to by byl citelný krok vpřed a možnost, jak ufinancovat více projektů. Je to také integrální část méj vize a koncepce GAUK, jak ji jsem ochoten vypracovat a ve formě detailní studie předložit. Tímto v zásadě jednoduchým opatřením by se také výrazně zjednodušila oponentura celého řízení. Přímé náklady se obvykle nedají vytvořit z vybavení kanceláře. A proti argumentu, že notebook může někdo potřebovat ke zpracovávání výsledků poznamenávám, že pokud se nemýlím, je jedním z kritérií stávajícího systému vybavenost a připravenost pracoviště pro řešení projektu.

Aby byly uvedeny příklady z reálné praxe fungování GAUK, přidám další (všechna tvrzení mohu doložit příslušnými oponentskými posudky). Podali jsme projekt na řešení tematiky nové metody syntézy chemikálie (tedy opět kombinace základního a aplikovaného výzkumu) používané pro léčení nádorů mozku metodou „*neutron capture therapy*“. Oborová rada, bez jakéhokoli pudu sebezáchovy, požádala o posudek některého z pracovníků české společnosti, která se výrobou této látky monopolně v ČR a jako jednoho z několika celosvětových výrobců farmak, zabývá. Odpověď „opponenta“ byla lehce předvídatelná, leč naprosto neuvěřitelná: (zkráceně) „chemikálie se dá (míněno: u nás) koupit (dokonce uvedl v jaké ceně), není třeba financovat výzkum její výroby na půdě UK“. Že využití této metody léčby je stále omezeno, protože cena léčiva je astronomická (technologie výroby nesmírně drahá) a tudíž, že bylo v době podání projektu hledání alternativ syntézy více než žádoucí, což je doložitelné na základě tolik dovolávaného počtu publikací k tématu, je zřejmé. Přesto oborová rada chemie projekt poslala právě výrobcí a výsledek oponentury, který byl předem jasný, použila pro zdůvodnění rozhodnutí. GAUK se samozřejmě odvolal na oborovou radu. Pikantní a takřka směšné je, že nám na GAUK doporučili, ať uvedeme při příštím podání projektu jméno oponenta (a zdůvodnění), jemuž si nepřejeme projekt podstoupit. Pro čtenáře, který se v problematice orientuje méně, připomínám, že oponování je z hlediska řešitele anonymní.

Ovšem zdaleka nejneuvěřitelnější je oponentský posudek na můj projekt popisující totální několikasupňovou syntézu za použití mikrovln s cílem jednak ověřit možnosti mikrovlnného (!!!) záření při plánování několikasupňových organických syntéz (prvek základního výzkumu) a jednak připravit prakticky použitelný chromogenní senzor glukosových koncentrací v biologických tekutinách (což je mimochodem top tematika – tzv. *molekulární recognice*, která se studuje především v USA a Japonsku, což také o leccěms vypovídá). Bratru projekt za 120 tis. Kč. Všechno to zní náramně sympaticky, až do zjištění, že jeden ze dvou oponentů mi projekt „rozcupoval na kusy“ s konstatováním, že „nechápe, proč chci provádět tyto reakční kroky v ultrazvuku (!!!)“. A oborová rada nevidí, neslyší. GAUK se líbezně usmívá a vyzařuje spokojenost se svojí statistikou ověřenou úspěšností na všechny strany.

Až vám (míněno čtenáři) tedy oponent podá návrh na zamítnutí projektu „zamezení plesnivosti ovoce“ na základě tvrzení, že „zelenina u nás doma neplesniví“, je to logika vnitřních mechanismů GAUK. Logika jeho establishmentu, pane Hample.

Podobě negativních zkušeností s GAUK mám mnoho. Vydaly by na samostatný příspěvek. Mýlíte se, pokud si pane Hample myslíte, že to je v mém případě nešťastná shoda náhod (nazval jste to ovšem mojí paranoiou). Není. Zkuste jednou místo návštěvy akademického senátu UK přijít k nám na pracoviště a popovídat si o našich zkušenostech s GAUK. Rádi Vám ukážeme projekty i oponentské posudky. Koneckonců i seznam témat, které byly nakonec určeny k financování. I z hlediska témat, která řešíme, by jste byl překvapený, kolik společné řeči v odborné problematice bychom našli.

Co se mé paranoie týče, obávám se, že to je typická ukázka konstatování, když dojdou na objektivní skutečnost argumenty. Situaci neznáte, tak nesudte. A já se naproti tomu zdržím popisu Vašich myšlenkových pochodů, jak jsem nabyl dojmu po přečtení Vašeho příspěvku. Ze stejného důvodu. Neznám Vás a nechci kohokoliv soudit na základě přečtení jednoho příspěvku.

Pokud jsem k Vám (ale i někomu dalšímu) byl, pane Hample, nespravedlivý z hlediska Vaší pracovní výkonnosti vs. počtu publikací, kde jste připsán jako spoluautor, věřte že je mi to líto a velice se Vám omlouvám. Taková paušalizace nebyla na místě. Co ovšem bylo po právu třeba pojmenovat, je stav, kdy je počet publikací jediným hodnotícím kritériem kvality odborné osobnosti žadatele o grant. To je stejně paušalizující a urážlivé k někomu, komu je 25 let a chce si podat na vynikající myšlenku projekt. A pochopitelně neuspěje.

Na závěr příspěvku použil pan Hampl příliš laciný, takřka kabaretní trik: „pokud nezvolíte naše zbraně, jste zbabělec“ (volba rektora). Ne, pane Hample, nejsem. Pokud jste můj příspěvek pochopil a dočetl při plném vědomí do konce, někde uvnitř musíte cítit odpověď. Něco, co Vám říká, že nechci být jako Vy. Nechci se chovat jako Vy a rozhodně nechci žít stylem Vaší vědecké existence. A zásadní rozdíl mezi námi je ten, že Vy se snažíte svými představami o fungování UK/GAUK moji vědeckou existenci vědomě omezovat, regulovat a posouvat směrem, který, jak jinak, určujete Vy. A mně je tento způsob uvažování bytostně cizí, lépe řečeno odporný. Také to je o způsobu myšlení.

Co říci obecně? Zřejmě schází odvaha podívat se dále, myslet na budoucí generace. Zřejmě schází představivost a chuť měnit. Zřejmě schází obecný zájem se pouze nevězt a přizpůsobovat zažitému. To je na podpoře vědy a výzkumu na UK to nejsmutnější.

Téma rektorát UK je na samostatný příspěvek, až budu cítit potřebu, rád se vyslovím.

Aby byl z této debaty nějaký konstruktivní závěr. Jsem připraven vypracovat a předložit (odborné veřejnosti) detailní analýzu vlastní vize koncepce financování vědy a výzkumu na UK a restrukturalizace GAUK. Jsem připraven se zúčastnit nejširší diskuse k tomuto tématu a své názory a vizi, bude-li zájem, vysvětlit, opakovaně vysvětlovat a popř. obhájit. Vzhledem k obsahu reakce pana Hampla se ale velmi obávám, že takový zájem není. Zřejmě je třeba ještě něco více, než jen generační výměna.

Simon Cihelník, odborný asistent
29 let